

FELTÁMADÁS MAKUCSKÁN

POLITIKAI SZATIRA.

5 színben.

Írta: Szabó Dezső. Színpadra alkalmazta Csorba Győző.

Szereplők:

Tiszteletes úr	Képviselőházi elnök	} képviselők, miniszterek
Jegyző	Vághegyi Tódor	
Bíró	Fuchs Károly	
Kántor	Eyser Jakab	
Fejér István	Hardeck Vidor	
Volt tiszteletes	Ráday László	
Volt bíró	Engelsberg Bruno gróf	
Volt jegyző	Zsebethlen István gróf	
Volt kántor (néma szerep)	Aggonyi Umbert gróf	
Öreg Fejér István	Egy halott	
Bogár Laji	Egy másik halott	} írók és költők
Pál Katica	Halott öregasszony	
Kisbíró	Egy ifjú paraszt	
Ügynök	Egy másik ifjú paraszt	
Lámpa László	Halottak	
Etelközi Pischinger Taks	Élők	
Borsányi Zsolt		
Ártó Kálmán		
Vályú-Nagy Geyza		

I. Szín.

Falusi templomdomb. A háttérben középen a templomajtó. Belülről egy zsoltár néhány taktusa hallatszik, majd kisvártatva megindulnak az ajtón kifelé a hívek. Kint csoportokba verődnek: legények, lányok, módosak, szegények, stb. külön-külön.

1. Jelenet.

(Fejér István, tiszteletes úr, jegyző, Bogár Laji, bíró, Pál Katica, kántor, emberek, asszonyok, legények, lányok, gyerekek.)

Fejér István: Hallotta-e tiszteletes úr, hogy Cseh Antal megvette Apátiban a Kakas Péter szöllejét?

Tiszteletes úr: Aki gyűjt, annak van.

Fejér István: Csak az a sok adó ne rontaná az embert.

Jegyző: Az államnak is kell élnie valamiből.

Bogár Laji (jobbról, lélekszakadva): Jaj, tiszteletes úr, jaj, jaj, tiszteletes úr!

Tiszteletes úr: Hát ezt meg mi lelte, hogy így kibújt magából?

Bogár Laji: Jaj, jaj, tiszteletes úr... feltámadtak...!

Bíró: Kik támadtak fel, te anyámasszony katonája?

Bogár Laji: Mind, mind... a halottak... a temetőben.

Bíró: Megbolondult, tisztára megbolondult.

Tiszteletes úr: No, valaki pálinkával itatott-e meg?

Bogár Laji: De feltámadtak, akkor is feltámadtak... bizony Isten! (Pityeregve) Én nem tehetek róla... láttam.

Bíró: A fenekedre hányom én mindjárt a feltámadásokat, csak ne térj észre. Hát mondd meg, mit láttál?

Bogár Laji (remegő hangon): A disznókat őriztem a temető mellett a nyirkos réten. Hát egyszerre a disznók elkezdtek sívítani. Odanézek. Jaj Istenem, a temetőben a föld úgy hullámszik, mintha víz volna. Aztán csak szétgurulnak a sírok, jaj tiszteletes úr, s mind kelnek ki belőlük a halottak. Láttam a Kátay tiszteletes urat is. Úgy féltem, azt hittem, menten meghalok. Elkezdtem futni, s csak hallom a boldogult édesapám szavát: várj meg, Laji, menjünk együtt! De én csak futottam, vissza nem néztem volna egy fejelés csizmáért. Jaj, jaj, mi lesz tiszteletes úr, mi lesz tiszteletes úr?

Tiszteletes úr: Az lesz, fiacskám, hogy te szépen hazamégy, lefekszel és alszol egyet.

Bíró: Mert, ha nem, bizony megcibáljuk a füledet. Így felzavarni az embert husvét szent ünnepén.

Pál Katica (a színpad jobb oldalán kifelé mutat; lelkes örömmel): Ni, az édesanyám! Apám lelkem, ni, jön az édesanyám!

Bogár Laji (balra elszalad): Jaj, jaj, jönnek! (Jobbról a temető felől rendben, nyolcas sorokban közelednek a halottak. Egyforma fehér ruhában. Elöl a volt tiszteletes, a volt jegyző, a volt bíró és a volt kántor. Utánuk a többiek. Az élők egyideig dermedten bámulják őket, önkéntelenül zárt rendekbe tömörülnek éppúgy, mint a halottak. Elöl a tiszteletes úr, a jegyző, a bíró és a kántor, utánuk a többiek vegyesen.)

2. Jelenet.

(Előbbieik. Volt bíró, volt tiszteletes, volt jegyző, volt kántor, egy halott, egy másik halott, egy halott öregasszony, egy ifjú paraszt, öreg Fejér István, halottak.)

Bíró (egy lépést előre lépve, határozott hangon): Állj! A törvény nevében kérdelem, kik vagytok? Hogy meritek megzavarni a mi szép husvét ünnepségünket?

Volt bíró: Netene! Mintha nem ismernél bennünket. Nagy, tekintélyes egy bölcs lettél, nem hiába, hogy a helyemre álltál.

Volt tiszteletes (a tiszteletes úrhoz): Szervusz, öcsém, hát csak feltámadtunk. Ne ijedj meg, káplázkodhatsz tovább mellettem, most sem leszek rosszabb gazdád, mint régen voltam.

Egy halott: Szabó Károly, aztán most megadhatod a száz pengőmet! Te pedig, Sáfrán Kati, 6 pengővel maradtál adósom. Te meg, Bene Gábor bátyám 25-tel.

Egy másik halott (egy menyecskéhez, aki kisgyerekével áll ott): Julis, Julis, hát így vagyunk? Lám-e, milyen hamar elfeledtél? Pedig mennyire esküdted, hogy hű maradsz. S az a pulya ott? Nevemet hordja, de semmi közöm hozzá, Te tudod a legjobban, meg a Varga Peti.

Egy halott öregasszony (egy öreg paraszthoz): No, vén kecske, Takaró Gábor, eztán tanu is lesz a boldogságodhoz. Hogy a pusztulat sivalkodtassa meg az ilyen fogatlan semmirekellőket! Nem sül le a képedről a bőr, hogy egy olyan levelibékával szűrted össze a levelet? Én utánam méghozzá! Na de majd...! (Az élők egyre zavartabban pislognak egymásra. Mindinkább erősödő méltatlankodás)

morajlik közöttük: „Kik ezek?” „Ki hívta őket?” „Menjenek oda, ahonnan jöttek!” „Szemtelenség!” „Disznóság!” Aztán mozgolódni kezdenek, a férfiak karókat, husángokat ragadnak, az asszonyok kövek után néznek, s dacos gyűlölettel állnak szembe a feltámadottak nyugodtan mosolygó seregével.).

Bíró (dorongját meglóbálva): Én meg azt mondom, hogy én, Kőmény András, Makucska hites bírása vagyok és vigyázok a falumra. Aki egy lépést tesz előre közületek, úgy kiragasztom ezzel a furkóssal a temetőbe, hogy maga az Atyaúrsten sem feszíti ki onnan.

Kántor: Van pofátok, hogy éppen husvét szent ünnepén csináltok velünk ilyen rossz viccet? Hát keresztény anyaszentegyház szült benneteket, ti zsodomások, hogy így feltámadtatok a becsületes emberek nyakára?

Egy ifjú paraszt: Te szent Isten, éppen az én feleségemet kellett visszahozni?

Tiszteletes úr (higgadtan, kenetesen): Atyámfiai, a fegyverek csak akkor esedékesek, ha már az okos szó nem használ. Emberi és Istentől szabott kötelességünk előbb az okos szóval próbálni meg a dolgot. Bízatom meg engem, a jegyző urat és Fejér István bátyánkat, hogy tárgyaljunk e ránkjött emberek vezetőivel. Többet ésszel, mint erővel. Ti pedig küldjétek be egypár gyereket a faluba, hogy várjanak egy kicsit az ebéddel, míg ezt az ügyet magunk mögé nem tesszük.

Bíró (dühösen): Hát én kutya vagyok, vagy mi, hogy engem kihagynak, tiszteletes úr.

Teszteletes úr: Hát vegyük be a bíró urat is! Azért első ember. De aztán nem szabad mindjárt hörcsösködni. A síma vas könnyebben megy a földbe, a síma szó könnyebben nyitja a szívet. (Az élők közül kiválik a négy említett ember, néhány lépést előre megy. Ugyanígy a feltámadottak közül is kiválnak négyen, mégpedig a volt tiszteletes, a volt jegyző, a volt bíró és Fejér István édesapja. Középen találkoznak.)

Tiszteletes úr: Kátay tiszteletes bátyám, s nekem szeretve tisztelt volt főnőköm. Én tiszteletes bátyámtól tanultam meg becsülni az Úr rendelkezéseit és követni az ő elrendelt rendje parancsait. Ezekben a nehéz időkben ne hozzunk újabb zavart erre az istenfélő, szegény falura. A természetnek Istentől szabott rendje az, hogy az élők éljék a maguk életét, a halottak pedig szép türelemmel, temetői tisztaságukban várják, hogy megzendüljenek a végítélet trombitái a századok összeomlása után. A századok még tartanak, ezek a trombiták még sokáig nem fognak megszólalni. Így tehát jó keresztény ember szabályos, érvényes feltámadásról nem is beszélhet. A tiszteletes bátyám-uramék hitelesen, a Jóisten törvényei szerint holtak, mi pedig jogérvényesen élők vagyunk. Kátay uram-bátyám, mint e tisztaság falu 40 éven át közszeretben álló papja, nem adhat példát ilyen teológiai tévedésre. Térjenek vissza szépen, szerető gonddal megvetett, csendes síri ágyukban és legyenek továbbra is példás türelmű keresztény holtak. Hagyják, hogy mi a siralomnak e makucscai völgyében békén tovább hordjuk az élet súlyos keresztjét.

Öreg Fejér István: És tejjefeles töltöttkáposztát egyetek.

Volt tiszteletes (forró hangon): Érzed, Öcsém, a virágzó fünek illatát? Látod, fiam, a vetés zöld vidámságait? Érzed, hogy fürdeti arcodat a kenyérbe mozduló föld lehellete? Most akarsz minket visszaküldeni a föld alá, most?

Jegyző: Nagytiszteletű uram, kedves volt elődöm és kollégám, tisztelt boldogult kántor uram és bíró uram, kedves jobblétre szenderült

Fejér István uram-bátyám! Mint a magyar királyi közigazgatás szerény, de becsületes képviselője e kis faluban, engedjék meg, hadd fejezzem ki örömömet, hogy kigyelmeteket ilyen jó egészségben viszontláthatjuk. Én mindig megértő, kuláns ember voltam és tudom, hogy így, zsendülő tavasz idején, még a legrendesebb halottnak is feltámadási kedve szottyanhat egy-két percre. Én is ember vagyok, nekem is voltak olyan pillanataim, amikor megfeledkeztem magamról. Húsz éves koromban például egy áprilisi éjszakán annyit ittam, hogy hajnalban bevertem a fél falu ablakát. De önöknek érettebb megfontolás után be kell látniok, hogy ilyen extra feltámadáshoz semmi jogi alapjuk nincs. Az orvostudomány, a közigazgatás, az állam, sőt maga az anyaszentegyház is leszögezte már álláspontját az önök halála irányában. Ezen változtatni nem lehet. Mi örvendünk a viszontlátásukon, mert nekünk van szívünk, de a paragrafusnak nincsen szíve, a jog hideg és érzéketlen valami. Térjenek hát vissza, mint volt jó polgárokhhoz illik, a föld meleg ölébe, ahol nincs paragrafus és nem kötnek törvények. Itt csak felzavarnák az egész jogrendet és bajt hoznának magukra is, ránk is. Ismerve jól a nagyságos főszolgabíró urat, úri becsületszavamat köthetem le, hogy a földművelésügyi miniszter úrnál ki fogja járni az ingyen virágmagvak kiutalását és májusban mindnyájuk sírja olyan virágos lesz, mint egy grófi park.

Volt jegyző (kissé zavartan): De kedves kolléga, mi feltámadtunk. Mi nem akartunk feltámadni, mi feltámadtunk. Ez a tényálladék, ez az Isten akarata és (határozottabban) punctum.

Jegyző: Te tudod a legjobban, kedves kollégám, te, a te nagy közigazgatási tapasztalatoddal, hogy mindenütt történhetik hiba, még az isteni adminisztrációban is. De mi a rosszul informált Uristentől a jól informált Uristenhez fellebbezünk és kérjük az örök rend fenntartását. Kedves kolléga, te ismersz engem, tudod, milyen kényes vagyok becsületbeli dolgokban. És én itt, e kifogástalan úriemberek és Fejér István bátyám előtt becsületszavamat adom, hogy ti igenis halottak vagytok.

Öreg Fejér István (fia felé): Pista fiam, úgy szeretnék egy jó füstös oldalt kocsiskáposztával és egy fél liter makucskai veres bort rá. Ne félj úgy tőlem, nem leszek rosszabb apád, mint amilyen voltam.

Bíró (türelmetlenül): Ugyan, mit szaporítjuk itt annyit a szót, még elhül otthon az ebéd. Melletünk van a törvény, az erő és az Isten. Ha nem mentek vissza szépszerivel, majd visszaküldünk úgy, hogy örökre elmegegy a kedvetek a feltámadástól.

Volt bíró: Hát ha te úgy, mi is úgy. Mi nem megyünk innen egy tapodtadt sem. Miénk a falu és ti csak bitorlók vagytok. Húsz hektó borom van a pincében és vissza menjek a föld alá? Hát ha harcot akartok, legyen harc! Meglátjuk, ki fog először kezét emelni ránk!

Bíró: Tyű, a kinnal cifrázott teremtsit annak a fufanggal feltámasztott, sánta vakapátoknak! Hát legyen harc! Aki bírja, marja! És ez az igazság!

Tiszteletes úr (visszafordulva, mellére tett kézzel, ünnepélyesen): Én megtettem a kötelességemet, megpróbáltam minden emberileg lehetőtl. Salvavi animam meam. Jöjjön hát, aminek jönnie kell!

(Függöny egy néhány pillanatra, azután ismét ugyanaz a szín. A bíró és a jegyző jön jobbról. Megállanak.)

3. Jelenet.

(*Bíró, jegyző, kántor, kisbíró és egy másik ifjú paraszt.*)

Bíró: Hát befejeztük, jegyző uram. Azon a drótsövényen ott (jobbfelé mutat) nem egykönnyen türemkednek át, mégha halottak is. Aki pedig mégis, annak a baján majd segítünk valamelyik géppuskával. Végigraktuk velük a domboldalt.

Jegyző: Amit tehettem, én is megtettem. Táviratilag segítséget kértem a megyétől, a minisztériumoktól, a katonai és a csendőrhadoságoktól. Ez az egy ezred, amit a városból kaptunk, félek, nem lesz elegendő.

Bíró: Hiszen, úgy látszik, egyelőre eszük ágában sincs támadni. Csak állanak, állanak, és mosolyognak. Csoportosan, tömegben, ahogyan visszavonultak innét.

Kántor (balról): Óriási, óriási! Nem is tudom, hol kezdjem. Csillag Terát elkergette a vén Takaró Gábor. Azt mondta neki, azóta nem tud rá nézni, hogy megint hallotta az ő Örzséje hangját. Varga Peti az imént vált útnak. Meg sem áll Budapestig. Elmegy villamoskalauznak. Ő bizony semmiféle jött-ment feltámadottal nem osztzkodik. A postáskisasszony végre tisztességesen megmosdott és megfésülködött. Nagy idegenforgalomra számít. Talán végre neki is sikerül. Aztán meg úgy hallotta, hogy a feltámadottak között van Pörös Gyuszi is, az erdész.

Kisbíró (jobbról sietve): Jegyző úr, bíró úr, vigyázni köll, nagyon vigyázni! Paktálások folynak az ellenséggel. Éppen most dugtam kóterba az öreg Áront. Ott járt már a drótsövénynél, új szemfödőket árult nekik. Csombor Julia néni meg mindenképpen lacikonyhát akar állítani a közelökben. Nem volt még olyan vásár, ahol ennyi éhös ember lett volna — mondogatja.

Kántor: Ó égi hatalmasságok, csak ezt a csapást távoztassátok el mégegy-szer gyarló fejünk fölül. Mi lesz velünk, mi lesz velünk!

Jegyző: Kisbíró uram, azonnal állítson fegyveres őrköt a kubikgödör mellé. Senkinek nem szabad a feltámadottak közelébe menni. (Kisbíró jobbra el. Egy másik ifjú paraszt balról.)

Egy másik ifjú paraszt: Jegyző uram, bajban vagyok, nagy bajban, adjon tanácsot! Azt mondják, az öregem is ott van azok között a kergék között. Most megint a nevére írják a földet? Ne menjek ügyvédhöz? Jó kis pénzt beleöltem már. Nincs kedvem visszaadni. Meg a bornyú is, kié lösz? Én hágattam meg az anyját. S kerítést is csináltattam a házhoz. Ki fizeti mög neköm?

Jegyző: Nyugalom, ember, nyugalom! Még semmi sem veszett el. Nem adjuk olyan könnyen. Mindnyájan fogjunk fegyvert. Ha mást nem, kaszát, kapát, husángot. Mindenre föl kell készülni. A feltámadottak nyilván valamiben törnek a fejüket. De egyelőre még hallgatnak. Használjuk ki a szélcsendet a fegyverkezésre. (Mindannyian: Ugy van! Éljen! Fegyverbe! Fegyverbe!)

Függöny.

II. Szín.

Képviselőházi ülésterem. A padok és a karzat zsúfolva. Amikor a függöny felgördül, nagy zaj; izgatott beszélgetések mindenütt.

1. Jelenet.

(Elnök, Vághegyi Tódor, Fuchs Károly, Eyser Jakab, Hardeck Vidor, gr. Engelsberg Brunó, gr. Zsebethlen István, Ráday László, gr. Aggonyi Umberto, képviselők, újságírók, közönség.)

Elnök (csenget, majd a zaj elülte után): Most pedig a Megújuló Magyar Élet Nemzeti Egységpártjának vezérszónoka mondja el interpellációját a makucskai feltámadás ügyében. Vághegyi Tódor képviselő úré a szó.

Vághegyi Tódor: Tisztelt Ház! Mi, kik szeretve tisztelt miniszterelnök urunk, Zsebethlen István gróf providenciális alakját (tomboló éljenzés a jobb oldalon) azzal az erős hittel követjük, hogy ő fogja visszaadni a hajdani tejjel és mézzel folyó magyar Kánaánnak ősz gazdagságát, (Úgy van! Úgy lesz! — a jobb oldalon) hódoló tisztelettel fordulunk egy alázatosan sürgős kérdéssel a nagyérdemű összkormányhoz. Amint a lapokból és a hivatalos jelentésekből méltóztattak értesülni, Makucskán, e kicsiny, de példás zalamegyei községben a halottak feltámadtak. (Gyalázat! gazság! — minden oldalon.) És ezt a mindenképpen elítélendő, felforgató célú ténykedésüket éppen a kereszténység szent ünnepén, husvét áldott napján követték el. Tisztelt Ház! Azt hiszem, köztudomású, hogy én szociálisan gondolkodó tagja vagyok a magyar parlamentnek. (Több hang: igaz, úgy van!) És minden szerénység kötelezettsége mellett is bátran elmondhatom, hogy bármely egyetem, bármely szociális vonatkozású tanszékét tisztességgel be tudnám tölteni. Igen, én bátran állítom, hogy a paraszt is ember. Választási beszédeimben nem egyszer testvéreimnek neveztem őket. A magyar paraszt jó katona, szívesen önti vérért hazájáért. Polgári állapotban tisztelt fellebbvalóit, igyekszik pontosan fizetni adóját, s legtöbbje annyi polgárt nemz a hazának, amennyi tőle telik. Ezt a magyar parasztot én, és tudom, hogy ebben az európai hírű hön tisztelt vezérünk, Zsebethlen István intencióját követem (óriási éljenzés a jobb oldalon és a közepén, egyesek kigombolják mellényüket), életben akarom tartani. Igenis, én követelem azt a jogot a magyar paraszt részére, hogy munkája mellett ne haljon éhen. Holt parasztot nem lehet besorozni. Holt parasztoktól adót sem lehet szedni, holt parasztok nem szavazhatnak. De amikor teljes erőmből követelem az élő parasztok számára a jogot, hogy éljenek, a legnagyobb felháborodással tiltakozom az ellen, hogy a holt parasztok csak úgy mir-nix, dir-nix feltámadjanak. Nem akarom itt a kérdés teológiai oldalát érinteni, de szociális, politikai és ökonomiai szempontból teljesen megengedhetetlen, hogy bárki akkor támadjon fel, amikor kedve szottyan rá. (Zúgó éljenzés, helyeslés minden oldalon.) Mi lenne az egész gazdasági étellel, mi lenne a szociális berendezkedésünkkel, mi lenne az államrenddel és mindazzal, ami ma biztosítéka a nehéz sorsba jutott hazának, ha a magyar temetők a maguk kedvük-kényére megmozdulhatnának? Mély tisztelettel vagyok bátor kérdezni a magas kormánytól, hogy a mai nehéz időkben, amikor még az élőknek sem tudunk enni adni, mit szándékozik tenni, hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak és

hogy makucskai kínos botránynak minél hamarabb véget vessenek? Leül, általános éljenzés, számosan üdvözlík.)

Elnök: A keresztény-szociális-gazdasági-kiskereskedelmi-kisgazda-polgárimozgalmi párt elnöke, Fuchs Károly következik szólásra.

Fuchs Károly: Tisztelt Ház! Tudtam, nem telhetik el egy nap, hogy a francia forradalom meg ne hozza a maga átkos gyömölcseit. A nagy francia forradalom, az volt a nagy disznóság és az malacozza a nyakunkra ezeket a mai disznóságokat. De most már én odadörgöm annak a francia forradalomnak: elég, ne tovább! (Zúgó éljenzés a jobboldalon és a középén.) Itt az ideje, hogy visszahelyezzük a világot a keresztény vallásérkölcsei alapra. Én nem akarom vitatni a magyar paraszt érdemeit, de mindig mondtam, hogy az idealizmus és a hazafias érzés hiányt képeznek benne. Merem állítani, hogy a mi derék budaörsi és baranyai sváb parasztjaink soha ilyen feltámadási kalandra nem volnának kaphatók. Azért mondom mindig, hogy a németajkú testvéreink jobb magyarok, mert nem a nyelv a fontos, hanem az érzés. (Zsebethlen István gróf fel-felugrik a helyéről, tapsol: ez az, bravó!) Különben egészen bizonyos és a sógorném frizérnöje szobalányának unokatestvérétől határozott értesülést kaptam rá, hogy a makucskai eset mögött a moszkvai hóhérok véres keze dolgozik. (Pfuj, gyalázat! — minden oldalon.) Mint a kormány-párt ellenzéki frakciójának vezére, nyomatékosan felszólítom a magyar kormányt, hogy egyszersmindenkorra vessen véget a magyar falu minden feltámadási kísérletének. (Általános helyeslés, éljenzés.)

Elnök: Most pedig hallgassuk meg Eyser Jakab képviselő úr interpellációját.

Eyser Jakab: Én, mint a turáni konstruktív pángermánizmus pártjának vezére, csak néhány szót óhajtok mondani. Biztos adataim vannak rá, hogy a makucskai feltámadottak között három olyan család létezik, amely német eredetű és a tatárjárásig tényleg a német nyelvet beszélte. Csak az akkori nagy ijedtségben kezdett el magyarul beszélni. Hogy a kormány a többi feltámadottal mit csinál, az a kormány dolga. De a wilsoni elvek nevében követelem, hogy az állam Makucskán e három család részére azonnal német nyelvű népiskolát és egy később egyetemmel is fejleszthető német középiskolát állítson fel. Mint a magyar királyi egyetem tanára, mint a turáni, etelközi, Csaba-utód és turulus magyar ifjúság körülrajongott vezére, egyenesen kutyakötelességem, hogy Klopstock nyelvét annyi ajakon tegyem anyanyelvvé, amennyin csak lehet. (A keresztényszociális párt felállva tapsol. Engelsberg Brunó mosolyogva helyesel.)

Elnök: Most pedig Hardeck Vidor, a törpegazdapárt vezérszónoka következik.

Hardeck Vidor: Mélyen tisztelt Ház! Kegyelmes, méltóságos és nagyságos uraim! Kedves uram-bátyáim és aranyos uram-öcséim! Én nemzetünk érdekében, mi számomra nemcsak nacionalista, de internacionalis fogalom is, jártam már Mussolininél, Rothermere lordnál, Hitlernél, Kemálnál, röviden, én mindenkinél jártam. Hiába mondja Goethe: Es irrt der Mensch, solange er strebt. Én tisztelt Ház, strebe, aber irre nicht. Tehát én a felsorolt történelmi nagyságok egyesített tekintélyével merem állítani: a magyar parasztnak nincs joga feltámadni! (Tomboló éljenzés.) A mi pártunk a magyar paraszt egyedül jogos képviselője, programmunkban pedig egyetlen egy szó sincs semmiféle feltámadásról. Mi lenne, ha még a holt parasztoknak is dumálnunk kellene ezután. Én tisztelt Ház csatlakozom. Csatlakozom az előttem szólók véleményéhez, csatlakozom az utánam

szólók véleményéhez, én mindig csatlakozom és csatlakozom. (Az egész ház tapsol.)

Ráday László (szemét törölgeti s úgy rebegi): „Már rég nem sirtam, s ime most pillámon egy könny rengedez.”

Elnök: A hangulat ellágyultsága miatt tíz perc meghatottsági szünetet rendelék el.

(Függöny le, majd mindjárt fel.)

Elnök (csenget; a zaj elültével): Az ülést folytatjuk. Engelsberg Brunó gróf közoktatásügyi miniszter úr jelentkezett szólásra.

Engelsberg Brunó gróf: Legyen nekem megengedett, hogy mielőtt imádott vezérünk, Zsebethlen István gróf, ez az elfűrészelhetetlen nagy tölgyfa a kormány illő válaszát megadta légyen, két kérelemmel járuljak a tisztelt Ház törvényhozása elé. A tudomány legyen a legjobb fegyver. Hogy hasonló esetek elő ne forduljanak, a szegedi egyetemen egy tanszéket állítok fel: „A feltámadás helyes alkalmazásai és visszaélés azokkal” című tanszak számára. Ez nem fog sokba kerülni, etwas wie fél millió pengő és ez kultúrfölény. Azután a Mátra legmagasabb csúcsán egy tudományos megfigyelő intézetet emeltetek hatalmas őrtoronnyal s ehhez az ország több magaslati pontján fiókintézetet létesítek, melyekben meghívott német szakemberek hazai tudósainkkal együtt fogják figyelni a magyar temetőket. Ez kb. 3 millió pengőbe kerül. Amikor kérem a tisztelt Házat, hogy ezt a 6 millió pengőt megszavazza, örömemet kell kifejeznem a nemzeti érzés e páratlan példáján, mely nemcsak fővárosunk, Ofen-Pesth, hanem bizonyára az egész ország szívébe begrájfolni fog. (Tomboló éljenzés. A ház általános felkiáltással megszavazza a 6 millió pengőt.)

Elnök: A miniszterelnök úr kíván szólni az interpellációkra.

Zsebethlen István gróf (feláll, aztán halkán odasúgja a körülötte lévők-höz): Roppant titkaim, óriási koncepcióim vannak Magyarország felemelésére. (Azután, áll, áll, szó nélkül. Az egész ház rajongva tapsol.)

Ráday László (énekel): „Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzedet...”

Zsebethlen István gróf (a lelkesedés higgadása után): Tisztelt Ház! Sohasem volt oly könnyű dolgom, mint e pillanatban. (Éljen, igaz, úgy van!) Az ezeréves magyar alkotmány ismer előket, ismer haldoklókat, ismer halottakat. De nem ismer feltámadottakat, nem ismer feltámadást. A feltámadás Magyarországon sohasem jelenthetett jogi állapotot. Aki itt feltámad, az minden jogon kívül áll, az főgelfráj. (Rajongó éljenzés.)

Ráday László (csurgó könnyekkel rebegi): „Kis lak áll a nagy Duna mentében, Óh, mi drágám e lakocská nekem...”

Zsebethlen István gróf (folytatja): Tisztelt Ház! Én nem mondom el csodáshatású titkaim, mélygyökerű terveim, s rengeteg koncepcióim. Úgy teszek, mint nagy őszám, Teleki Mihály, aki egész életében egy szóval sem árulta el, hogy alatta fog tönkremenni Erdély. (Viharos éljenzés.) De annyit ígérhetek: a magyar kormány minden körülmények között helyén fog állani és ha egy falu feltámad, mi a szuronyok erejével fogunk a halál törvényes jogainak érvényt szerezni. (Az egész ház felállva éljenez és tapsol.)

Aggonyi Umbert gróf (a zaj elálltával meghatottan): Urak, ne felejtsetek el ezt a napot, a magyar országgyűlés ma méltó volt a legszentebb hagyományaihoz! (Éljen, éljen!)

Függöny.

III. Szín.

A korcsma nagyterme Makuckán. A teremben egy hosszú asztal, körülötte tanácskozás.

1. Jelenet.

(Bíró, jegyző, ügynök, kántor, tiszteletes úr, emberek.)

Bíró: A fűzfánfűtyülő rézangyalát ennek a cudar életnek. Meddig lesz ez így? A katonák már lázadoznak. Vigyék őket fegyveres emberek ellen — mondogatják —, akik dühöngenek és visszaütnek. De ezek ellen a boldog, néma mosolygók ellen ne buzdítsák az embergyereket.

Ügynök (jobbról): Van szerencsém uraim. Megjöttem. Sajnos, nem sok eredménnyel. Ajánlottam nekik hadikölcsönkötvényeket, nyelvem lógott a sok beszédőtől. Még sem moccantak. Előfizetéseket gyűjtöttem a „Budapesti Szemlé”-re. Csak mosolyogtak. Dühös lettem. Amit eddig sohasem tettem volna, még a legnagyobb ellenségemnek sem, arra vetemedtem. Elővettem a hivatalos lap egyik számát, s felolvastam belőle egy rendeletet. Nehezen kezdtem bele, éreztem a felelősséget. Az első mondatok után alig mertem felpislantani. Azt vártam, hogy kínos görcsökben hánykolódnak. Tévedtem, szemük sem rebtent. Uraim, a megbízást — fájó szívvel bár — kénytelen vagyok visszaszármaztatni.

Jegyző: Most már én sem tudom, mitévő legyek. Éjjel-nappal ráncigáltam a legényeket, lányokat, míg végre sikerült betanítanom Herczeg Ferenc: Hid c. drámáját. Akkor felvittem őket a dombra, a feltámadottak szeme elé, s ott eljátszattam a darabot. Még csak nem is hunyorítottak. Erre elhíreszteltem, hogy minden feltámadottat be fognak választani a Petőfi Társaságba, nem bűjtak a föld alá. Ez így nem mehet tovább. Ma-holnap az élő falu fog sirba szállni, s a halottak nyugodtan fejükre ülhetnek. Én eddig a békés megoldás híve voltam, de most már látom, így semmire sem megyünk. Véget kell vetni ennek a lehetetlen állapotnak.

Kántor: A jegyző úr valamiről megfeledkezett. Nem közölte a feltámadottakkal a kormány legújabb ígérését az általános titkos vásztó jog törvénybeiktatásáról. Most hozták a lapok. Pedig ezen még a gyereke is megint halálra kacagta volna magát.

Jegyző: Ami késik, nem múlik. Jó egy-egy titkos csodafegyvert is rak-táron tartogatni. A modern stratégia minden eszközét igénybe kell vennünk uraim!

Bíró (morogva): Nem a stratégia, a furkós a fontos!

Jegyző: Természetes, hogy a stratégia durvább rendszabályaival, így az erőszakkal is élni fogunk, ha kell.

Bíró: Nohát csakhogy a jegyző úr is eljutott a küszöbömig. Hát nem mindjárt mondtam, hogy csak ököllel lehet elintézni a dolgot. A fene megy a föld alá, ha nem muszáj. Ezt a muszájt kell nekünk megcsinálnunk, azért van az öklünk, a botunk, a puskánk, a katonaságunk, a gépfegyverünk. Harc, harc, és megint harc és két óra alatt úgy kipakoljuk őket, mintha sohasem másztak volna elő. Aki fél, bújjék az anyja szoknyája mögé! Aki férfi, az jöjjön!

Tiszteletes úr: Legyen meg a Jóisten akaratára.

Jegyző: Várjunk, várjunk uraim! Egy háborút mindig csak komoly erkölcsi hatásokkal lehet megindítani. Kisbíró úr, hé! Azonnal fussa végig a korcsmákat! Minden hordót csapra kell ütni, ihatik mindenki,

amennyit akar. No, lóduljon! Aztán ide két ügyes legényt! Te, Ferkó, meg te, Miska, tüstént elkezdték járni a falut, s híresztelték, — lehetőleg bizalmasan, s mindenkinek a lelkére kötve, hogy ne adja tovább —: a feltámadottakat a kommunisták támasztották fel, hogy elvegyenek mindent mindenkitől. Ti meg, Gyurka és Peti, elviszitek Liba-pusztára a kis Sáfrány Julcsát és Kovács Jóskát, ott elrejtitek, s aztán bedumáljátok a falu népének, hogy a feltámadottaknak kellett a gyerekek. Mert ők nyers emberhússal élnek. Hát siessetek, siessetek! Ha rögtön munkához látunk, éjszakára talán már meg is indíthatjuk az offenzívát, a kellő hangulat meglesz hozzá. (Többen: Úgy van! Úgy van!)

Tiszteletes úr: Javasolom, bizzuk meg a jegyző urat, hogy a biztos siker érdekében rendeljen táviratilag egy waggon irredenta és alkalmi költőt Budapestről. Vezetőjükül Etelközi Pischinger Taksot kérje. Fogadjon sirató asszonyokat, akik a feltámadottakat segítenek gyermeköléssel vádolni, és általában végezze el mindazt, ami a közhangulat előkészítéséhez szükséges. Javasolom végül, hogy főhadiszállásul ezt a mostani tárgyaló termünket jelöljük ki. (Mindannyian: Úgy van! Elfogadjuk!) (A függöny le, majd hamarosan fel. Ugyanaz a szín, az asztalon bor.)

2. Jelenet.

(*Előbbiek. Lámpa László, Etelközi Pischinger Taks, Borsányi Zsolt, Artó Kálmán, Vályú-Nagy Geyza, alkalmi és irredenta költők.*)

Közös éneklés:

Testvér, élesítsd fogadat,
Harapjad át a torkukat!
Nem magyar az, ki feltámad,
Elárulja szent hazánkat.
Tépjed ki a füleiket,
Kapard ki a szemeiket!
S míg a föld vérüket issza,
Taposd őket földbe vissza!
Vágjad agyon, ha feltámad,
Az apádat, az anyádat!
Irmag ne maradjon itten,
Ezt mondja a magyar Isten.
Véres legyen minden agyar,
Agyarban magyar a magyar.

Lámpa László (az énekszó végeztével): Magyarok, testvérek, engedjétek meg, hogy legújabb költeményemet elharsogjam. Ma még csak a 17-ik, mert a mély fájdalom kiapasztja vénámból a tintát. (Halljuk, halljuk!)

Lámpa László (folytatva): Aranyos kicsikéim! ez a vers címe. Ajánlva a makucskai gyermek-vértanúknak.

Hogy mentem ott az alvég-utca martján,
Úgy, mint a bánat heje-huja kardján,
Bú-virágokkal, szirom-szekerekkel,
Találkoztam, apátlan gyerekekkel.

Találkoztam gyermektelen apákkal,
Jöttek felém! egy-kettő balga lábbal,
Testvér — kérdem — gyereked hova tették?
Szólt egyszerűen: a halottak megették.

Ó hús-szatócsok, zsír-bankárok, bármi
másból nem volt jó üzletet csinálni!?
Ha élne most szemérmes Béla bátyám,
Hogy pirulna e cifra cirkusz láttán.

És én siettem és kik már nem voltak,
Karomra ültek, mind a harsány holtak,
A gyermekek, s én mondogatni kezdtem:
Aranyos kicsikéim, s — berekedtem.

Berekedtem, mert annyit mondogattam,
Hangszóró-szájjal mondtam-mondogattam.
S most azt mondom csak: vége, vége, vége...
S indulok tovább, kékbe és fehérbe.

(Örjögő taps és éljenzés.)

Etelközi Pischinger Taks: Na és én!? Na és én!? Én vagyok ám itt a vezető. És az indulók szövegét is én írtam, arról sem szabad megfeledkeznünk. (Énekel.) „Testvér, élesítsd fogadat...”

Borsányi Zsolt: Bocsanat uraim, én mint az Írók és Művészek Országos Beszerző, Termelő, Fogyasztó, és Értékesítő Szövetkezetének elnöke, mint a kultusz-kormányzat hivatalos kiküldöttje szeretnék egy-néhány megjegyzést tenni. Erre annál is inkább feljogosítva érzem magam, mert rólam még soha, senki nem állapította meg, hogy van mondanivalóm. Kedves kollégáim, hirtelen nem is tudom megmondani, hogy most éppen kinek az életrajzi regényét írom. De képzeljük csak el, mi lenne akkor, ha valamelyik hősöm feltámadna. Kérem, én családos ember vagyok. Nekem vannak kötelességeim. Mi lenne, ha már a halottak is beleszólnának az ember dolgába. Éppen ezért az ez évben megjelenő munkáim közül az első tíz négy-kötetes életrajzi regényem tiszta jövedelmét felajánlom egy alapra, melyből azokat a fiatal tudósokat fogják jutalmazni, akik életüket korunk e mindennél veszedelmesebb ragályának a megfékezésére szentelik. (Dörgő taps, éljenzés.)

Etelközi Pischinger Taks: Na és én? Én senki vagyok? Az indulónk szövegét is én írtam! (Énekel:) „Testvér élesítsd fogadat!”

Artó Kálmán (felugrik, minden bevezetés nélkül kezdi):

Fegyver virít gomblyukamban,
Sej, ágyú az ablakomban.
Hős dalia vagyok újra,
Üngöm rossz, nem telik újra.

Van üng-anyag a holtakon,
Sej, a feltámadottakon,
Cséppöld őket, húzd le róluk,
Nincs itt keresnivalójuk.

Jegyző (hirtelen felpattan): Uraim, uraim! Szenzációs leleplezés! Most derül csaki ki, mi rejtőzik a dolgok mögött. Ime, kezünkbe került egy távirat a feltámadottak címére. Így szól: „Az egész falu legyilkolandó stop. Mindent kommunizáljatok stop. Sztálin stop.”

Bíró: Ne várjunk tovább! Elmegeyek, s közlöm velük ultimátumunkat. Ha arra sem adnak megfelelő választ, azonnal harcba kezdünk. (Megy

az ajtó felé, pár lépés után visszajön, gondolkodik valamin, azután megszólal.) Mégsem lesz jó a közelükbe menni. Majd inkább innen kiabálok át hozzájuk. (Kiáll a jobboldali ajtóba s kiáltja). Én, Kömény András, Makucska egyedüli hites főbírája, mint e nemes honvédő hadsereg legfőbb parancsnoka, tudatom veletek, hogy egy negyed órát engedünk nektek arra, hogy szép rendesen visszamenjete illő sírotokba. Ha nem engedelmeskedtek, mint hazaárulókat és kommunistákat a törvényes véderő minden eszközével megsemmisítünk. Éljen a haza, éljen Magyarország, éljennek Makucska jogos, élő birtokosai! (Kivülről s belülről visszhangként: Éljen a haza!)

Vályu-Nagy Geyza:

Turulmadár, röpjél arra délre,
Hívd az ellen vezéreit félre.
Mondd meg nekik, sügd meg nekik:
Míg itt halom, az a hármass halom,
Nem támaszthatja fel őket,
Nem is támasztja fel őket
Semmilyen hatalom.

Etelközi Pischinger Taks (féltékenyen belevág, énekelve): „Testvér éle-sítsd fogadat, harapjad át a torkukat.”

Bíró: Író uram! Igen, maga. (Ártó Kálmánra mutat.) Maga nyilván volt már katona. A dalából legalább is úgy látom. Menjen hát el oda föl a géppuskásokhoz, aztán ha a méccsel jelt adunk, megkezdhetik a táncot.

Ártó Kálmán (el jobbra, közben vadul): „Cséppöld őket, húzd le róluk, nincs itt keresnivalójuk.”

Jegyző: Közeledik a határidő. Csönd, semmi mozgás. (Egyszerre gyerek-sírás balról.) Ki sír ott kint, emberek?

Tiszteletes úr: Valami gyerekhangot hallok.

Pál Katka (sírva jobbról): Jaj, jegyző úr, jaj, bíró úr, tiszteletes úr, szé-gény mamukám! Feltámadott ő is, ei szeretne jönni hozzám, nem engedik. Bántják a katonabácsik. Puskát is tartottak rá. Jaj nekem! (Sír). (Csönd. A jelenlevők tanácstalanul néznek egymásra, azután az ajtón kifelé bámulnak)

Bíró: Valaki jön közülük. Úgy látom, Kátay tiszteletes úr. Ni-ni, a többiek is utána szegődnek. A tiszteletes úr egy kis fehér keszkenőt lenget. Nyilván békét kérnek.

Volt tiszteletes: Emberek, nyugodjatok meg, visszamegyünk a temetőbe. (A feltámadottakhoz:) Atyámfiai, térjünk vissza békességgel síri ágyunkba! Tévedtünk. A mi új életünk csak bűn, nehéz felelősség és elaljasodás volna azok számára, akikért öröm volt nekünk a fel-támadás. Menjünk vissza! Akiknek már nincs helyük az élők szívé-ben, azoknak könnyebb a temető földje. (Kis csönd, azután nagy szomorúsággal felsóhajt.) Ó föld, ó levegő, ó kenyér, ó gyermek-kacagás!

Függöny.

IV. Szín.

Helyszín, mint a harmadik színben. Győzelmi lakoma. Amikor a füg-göny felmegy, a bíró szónokol.

1. Jelenet.

(*Bíró, jegyző, tiszteletes úr, kántor, Fejér István, emberek.*)

Bíró: ...s mondhatjuk büszkén mindannyian: Árpád apám, megtettem kötelességemet!

Jegyző: Engedtessek meg nekem, hogy ünnepi beszéd helyett, melyre pedig úgy csiklandozza nyelvem a kívánság, bejelentsem az ünnep-lőknek azokat a kitüntetések és elismeréseket, melyek minden kétséget kizáróan mutatják a kormányzat és a magasabb hatóságok ama elismerését, hogy mi, bajtársaim, mi, a falu felelős vezetői, az ország irányítóinak elgondolása szerint tettük minden lépésünket, s kötelességünket teljesítettük akkor, amikor megakadályoztuk, hogy a falu feltámadjon. Ó, bárcsak minden falu vezetősége így átérezné, és így teljesítené kötelességét! Soha sehol ilyen feltámadási kísérletek nem történnének többé. Most pedig halljuk a kitüntetések! Ime, meggyénk méltóságos főispánja a Dózsa György-rend nagykeresztjét a csillaggal, szeretett főszolgabíránk ugyanennek a rendnek a középkeresztjét, szolgabíránk pedig kiskeresztjét kapta. Tiszteletes urunknak a püspök úr sajátkezü aláírásával ellátott fényképét küldte meg és mint lánglelkű költő, ezeket a verssorokat vezette a képre: „Míg Te őröd az egyházat, ember ottan fel nem támad.” A tanító úr, a főtanítói címet és jelleget kapta meg, végül szerénységemnek kegyesen megengedte a kormányzat, hogy hivatalon kívül is a nagyságos címet használhassam. (Dörgő taps, éljenzés.)

Tiszteletes úr: Eme örvendetes bejelentések után legyen szabad előállanom néhány javaslattal azok jutalmazására, akikre a felsőbb fórumok nem gondoltak, de adminisztrációs nehézségek miatt nem is gondolhattak. Tisztelettel javasolom, hogy a Kántor úr szolgájának, aki jegyzőkönyvből megállapíthatóan négyszer öltötte ki nyelvét a temetői táborra, s ezzel nyugalma meg lehetőségen háborította, aki továbbá ezen túlmenőleg, miként ezt jegyzőkönyvből hasonlóképpen meg lehet állapítani, hadseregünk felvillanyozására is értékes szolgálatokat tett, mondom, tehát a Kántor úr szolgájának, Csókos Birinek ajándékozzuk a „hon-ölelő” melléknevet. (Megadjuk, megadjuk!) S legvégül, hogy senkiről sem feledkezzünk meg, tisztelettel javasolom, hogy Csendes kancát, aki a feltámadási kísérletek napjaiban húnyt el, nevezzük el Makucska vértanújának. (Éljen, éljen!) E javaslatokat tehát határozatként kimondom. (Nagy taps, éljenzés.)

Jegyző: Uraim! Nem szabad elfeledkeznünk még valamiről. Javasolom, hogy eme bensőséges ünnepségünkről küldjünk hódoló táviratot a Kapurtálai Maharadzsának, Jáva holland kormányzójának, s az összes délamerikai államoknak. (Elfogadjuk, elfogadjuk!) A lebonyolítást magamra vállalom.

Tisztelet úr: Én ifjú koromban költő voltam. Nagy költő-püspökünk hatására, az itteni eseményektől mélységesen megilletve és megihletve, írtam e pár sort:

Ó vándor, szaporázd lépted, ha a messzi Makucska
szellős dombja hegyén tornya elődbe tűnik.
Ott csupa hőst látandsz aprótól fölfelé agdig:
fegyverrel mutaták: föltámadni tilos!

(Taps, éljenzés.)

Kántor: Javasolom, hogy ezt a gyönyörű verset írassuk rá egy táblára,

s szögezzük ki az Egerszegi úton a nagy hársfára. (Úgy van, úgy van.)

Közös éneklés:

Feltámadás e szép hazában nincsen,
Feltámadás nem is lesz itt soha.
Élünk, kik élünk, megtapadva itten,
Sorsunk lehet akármi mostoha.

Függöny.

V. Szín.

A temető-kapu előtti térség. Balról jön a menet.

1. Jelenet.

(Tiszteletes úr, bíró, jegyző, kántor, Fejér István, emberek, asszonyok, gyerekek.)

(A menetben elől két ember egy táblát visz, utánuk a tiszteletes úr, a jegyző, a kántor, a bíró, stb. A temetőkapunál, melyre nagy betűkkel ez van írva: „Feltámadunk”. A menet kettéválik, egyik része jobbról, másik része balról helyezkedik el.):

Tiszteletes úr (kilép, ünnepélyesen): Kedves atyámfiain, nem jó húst szagoltatni éhes oroszlánnal. Most, hogy sikerült átlábalnunk azon a nagy szerezéstlenségen, mely kicsiny falunkra szakadt, óvatossá kell lennünk fokozottan.

Bíró (fojtott hangon): Na legények, egy-kettő! Le azt a táblát! Ti meg (másik kettőhöz fordul) tegyétek helyébe amaszt. (Két legény leakasztja a „Feltámadunk” táblát, helyébe teszik az új szövegűt: „A honi föld örök pihenőt ad.”)

Tiszteletes úr (folytatja): Ezért határoztuk el a temető-kapu feliratának megváltoztatását. S mennyivel szebb is az új felírás! Mennyi idilliség, mennyi nyugalom árad belőle! (Míg beszél, a tömegbe furakodik a kisbíró, s egy táviratot ad át a jegyzőnek. A jegyző egyideig olvassa.)

Jegyző (meghatottan): Uraim, könnyek homályosítják el szememet. Kormányzatunk gondoskodása nem ismer határt. Ezután nyugodtan alhatunk. Ime a minisztérium sürgőnye: „A makucskai esetből kifolyólag szükségesnek mutatkozott a magyar falvak nyugalmanak fokozottabb őrzése stop. Ezért a magyar kormány a Mátra hegység legmagasabb csúcsán s az ország több más magaslati pontján figyelő-tornyokat létesített, ahonnan a jövőben tudós német szakemberek fogják éberen őrködni magyar kartársaikkal egyetemben, hogy a magyar falu fel ne támadjon stop. Miniszterelnök stop.” (Örjögő éljenzés.)

Függöny.

Dzaukhs
Vers 173-177. 118-118.

SORSUNK

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
FOLYÓIRAT

SZERKESZTI: VÁRKONYI NÁNDOR

„Megismervén magad is, nemzetem, reformáld vétkeidet,
öltözzél igazságban, övedzzél erősséggel.”

Zrinyi.

TARTALOM:

Boros István: Szovjet és magyar tudományosság.

Darvas József: Oktatásügyünk reformja.

Bárdosi Németh János, Barlai József, Csányi László, Cserhát József, Rubin Szilárd, Takáts Gyula, Tass László, Várkonyi Nagy Béla, Végh György, Vidor Miklós: Versek; Juhász Géza: Műfordítás.

Györy János: De profundis Germaniae.

Szabó Dezső—Csorba Győző: Feltámadás Makucskán. (Politikai szatira.)

Morvay Gyula: Az új orosz irodalom arca.

Ilku Pál: Hol vannak a tanítók, tanárok?

Fábián István: Irodalmunk és a ma.

Zsikó Gyula: János megismerkedik a törvénnyel. (Elbeszélés.)

Hegedüs Lajos: Egy dunántúli tudós útja 100 évvel ezelőtt az oroszországi rokonnépek között.

Csorba Győző: A Föld teremtése. (Mordva hitrege.)

Balogh Dezső: Géppel-e vagy orcádnak verejtékével?

Gergely Márta: A tehervonat. (Elbeszélés.)

Razin Z.: Magyarország teljes demokratizálásáért.

Harcos Ottó: Batsányi. (Halálának századik évfordulójára.)

Szabó Pál Zoltán: A vitorlás kocsifék.

Gábor Jenő: Zsákhordók. (Fametszet.)

ELETÜNK:

Harcos Ottó: A Dunántúl egyeteméért. — Bán János: A pécsi egyetemi könyvtár török anyaga. — Angyal Endre: Magyar és lengyel humanizmus. (Csorba Tibor: A humanista Báthory István.) — Béky Júlia: A Szovjetunió kultúrpolitikája. — Polácsi János: Orosz költők antológiája. (Fordította: Győri-Juhász Jenő.) — SZÍNPAD: Székely György: Váltókon át. (Egy színiévad tanulságai.); Muszty László: A pécsi bábszínház. — MŰVÉSZET: Acháts Imre: Beszámoló a pécsi művészeti életről.

KÖNYVEK:

Bárdosi Németh János: Illyés Gyula: Hősökről beszéltek. — Zsadányi Oszkár: Sásdi Sándor: Aratástól-hóhullásig. — Gaál Endre: Szondy György: Az ismeretlen birodalom.

Előfizetési ár:

Negyedévre: 150.— P.

Hármas szám ára: 180.— P.

PÉCS.

V. évfolyam, 3-4-5. szám.
1945 július—szeptember.